

Сөйлеуді дамыту ойындарының картотекасы

Сәуір
(Ересек топ)

Карточка №1

«Кім қайда жұмыс істейді?»

Міндеті: сөздік қорды үлкендердің кәсіптерін білдіретін зат есімдермен және еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру.

Шарты: Педагог – балабақшада; мектеп мұғалімі; дәрігер – ауруханада, емханада, балабақшада, мектепте; аспазшы - ас үйде, асханада, мейрамханада, кафеде... т.б.

Карточка №2

«Мұны кім біледі және жасай алады?»

Міндеті: сөздік қорды үлкендердің кәсіптерін білдіретін зат есімдермен және еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру.

Шарты: Балалар тақпақтарын біледі, ертегі айтады, балалармен ойнайды, серуендейді... мұғалім.

Фортепианода ойнайды, балалар әндерін біледі, ән айтуға, биге үйретеді, балалармен музыкалық ойындар ойнайды... музыка жетекшісі.

Адам ағзасын біледі, алғашқы көмек көрсете алады, ауруларды танып, емдеуді біледі... дәрігер, т.б.

Карточка №3

«Мұны кім істейді?»

Міндеті: сөздік қорды үлкендердің кәсіптерін білдіретін зат есімдермен және еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру.

Шарты: Кесу, сәндеу, жуу, тарақ, кептіру... шаштараз.

Жібітеді, сабын салады, жуады, шайқайды, кептіреді, үтіктейді... кір жуушы.

Буып-түйеді, өлшейді, кеседі, орады, санайды... сатушы.

Тазалайды, жуады, қуырады, пісіреді, пісіреді, тұздайды, дәм береді, тамақтандырады... пісіреді, т.б.

Карточка №4

«Бұл қай мамандықтағы адамға қажет?»

Міндеті: сөздік қорды үлкендердің кәсіптерін білдіретін зат есімдермен және еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру.

Тарақ, қайшы, шаш кептіргіш, шампунь, лак, шаш алғыш... - шаштаразға, т.б.

«Кім көбірек әрекеттерді атай алады?»

Шарты: Тәрбиеші бір мамандықты атайды және өз кезегінде осы мамандықтағы адамның не істейтінін атайтын балаларға допты лақтырады.

Мұғалім балалардың «с» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

Тәрбиеші буындарды баяу және анық айтады.

«Балалар, саршұнақтар далада отырып: «са-со-су» деп үнсіз ықырып жатыр. Олар үнсіз ән айтты: «са-со-су». Күні бойы олар: «са-со-су» деп ықырды. Балалар, әнді гоферлерден кейін қайталаңыз, буындарды анық айтыңыз.

Балалар буындарды бір-бірлеп қайталайды.

Мұғалім балалардың барлық дыбыстарды анық айтуын қадағалайды.

- Міне, тағы бір ән тыңдай аласыз: «ся-сё-си». Сүйіспеншілікпен, ақырын біреу: «ся-сё-си» деп ызылдайды. Балалар, біз мына әнді есімізде сақтаймыз: «ся-сё-си», оны ақырын, ықыласпен қайталаңыз.

Балалар буындарды бір-бірлеп қайталайды.

Мұғалім балалардың барлық дыбыстарды анық айтуын қадағалайды.

Карточка №8

«Аралар»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Аралар» суретіне аударады.

- Балалар, сендер араның кім екенін білесіңдер ме? (балалардың жауаптары).

— Ара — жәндік, ара туысы. Ара шағуы мүмкін. Балалар, маған толық мақал жазуға көмектесіңдерші. Таза мақал құрастырып, «Ара» сөзін дұрыс өзгертеміз.

Тәрбиеші әңгімені жол-жол бойынша оқиды. Балалар сөйлемді хормен немесе бір-бірден қайталайды, керекті сөзді қосады.

Тәрбиеші балалардың «с» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

Карточка №9

«Шерту»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: «Балалар, мен сендерді шыбын-шіркейге айналдырып жатырмын, мен сендерді қышуға шақырамын». Мұғалім сиқырлы таяқшасын бұлғайды.

- Масалар, қатты шырылдайды, қатты шырылдайды, ұзақ, ұзақ уақыт қышиды. Балалар бәрі бірге қышиды.

- Керемет! Тыныш, тыныш, тыныштық! Масалар бірінен соң бірі шығып, дауыстап ән салады. Мен сиқырлы таяқшаны айналдырып жатырмын, сондықтан қышуыңызды сұраймын. Мұғалім балалардың біреуін көрсетеді. Бала тапсырманы орындайды. Педагог балалардың «з» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

- Керемет! Жарайсыңдар, балалар! Олар зуделька ойнап, қатты қоңырау соғуды ұмытпады.

Карточка №10

«Масалар әні»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Масалар әні» суретіне аударады.

Тәрбиеші буындарды анық айтады.

- Балалар, маса ұшып барады, қатты шырылдады: «за-зо-зу-зы». Ол: «за-зо-зу-зы» деп ызылдайды. Ол қышиды: «за-зо-зу-зы». Балалар, шыбын-шіркей әнін қайталаңдар, буындарды анық айтыңдар.

Балалар буындарды бір-бірлеп қайталайды. Тәрбиеші балалардың барлық дыбыстарды анық айтуын қадағалайды.

- Міне, сіз тыңдай алатын тағы бір ән бар. Біреу ықыласпен, ақырын: «зя-зе-зи-зе» деп ызылдайды. Балалар, біз бұл әнді есте сақтаймыз: «зя-зе-зи-зе», оны ақырын, еркелетіп қайталаңыз.

Балалар буындарды бір-бірлеп қайталайды. Тәрбиеші балалардың барлық дыбыстарды анық айтуын қадағалайды.

- Керемет! Маса әні қайталанды, буындары анық айтылды.

Карточка №11

«Ешкілер»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Ешкілер» суретіне аударады.

- Балалар, сендер ешкінің кім екенін білесіңдер ме? (балалардың жауаптары).

— Ешкі – үй жануары. Балалар, маған толық мақал жазуға көмектесіңдерші. Таза мақал құрастырып, «Ешкі» сөзін дұрыс өзгертеміз. Тәрбиеші әңгімені жол-жол бойынша оқиды. Балалар сөйлемді хормен немесе бір-бірден қайталайды, керекті сөзді қосады.

Педагог балалардың «з» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

Карточка №12

«Сөздерді ұстанайық»

Міндеті: құлақ арқылы ажыратуға және белгілі дыбыстан басталатын сөздерді атауға үйрету.

Шарты:

-Балалар, сендер екеуміз сөз айтып жатырмыз. Сөздер дыбыстардан құралады. Дыбыстар бізді қоршап, құлағымызды жұмыс істеуге мәжбүр етеді. Құлақ дыбыстарды мұқият қабылдайды, ауыз дыбыстарды қайталайды. Біз дыбыстарды естиміз және айтамыз. Мұғалім құлақты, сосын ауызды көрсетеді.

- Балалар, тыныш болыңдар, тыныш болыңдар, тыныш болыңдар! Бізге дыбыстарды тыңдайтын уақыт келді! Кімнің әні естіледі: «з-з-з» (балалардың жауаптары).

-Жарайсыңдар, балалар! Біз москит әнін үйрендік! Балалар, шыбын-шіркей әні сөзге ұшты, сөзге сыңғырлады. Мен әртүрлі сөздер айтамын. Балалар, шыбын-шіркей әні бар сөзді естігенде: «з-з-з» қолдарыңызды жоғары көтеріп, сөзді ұстайсыздар, алақандарыңызды соғыңыз, содан кейін қолдарыңызды төмен түсіресіз. Ойын ережелері түсінікті ме?

- Назар аударыңыз! Тыныштық! Ойын басталады! Біз құлағымызды қатайтамыз, дыбыстарды ажыратамыз!

Мұғалім сөздерді анық және баяу айтады. Сөздер арасында 3 секунд үзіліс жасалады, мұғалім балалардың қолдарын түсіруін күтеді. Балалар тапсырманы орындайды.

Карточка №13

«Орман жылқысының әні»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Орман жылқысы» суретіне аударады.

-Балалар, мен сендерге орман құстары туралы айтқым келеді. Тыңдаңыз, өтінемін.

«Сағат-сықыр-сықыр!» – орман пипиті көк аспанға төгіліп жатыр. Неліктен құстың аты біртүрлі болды? Ол әдеттен тыс ұшады... Кішкентай бөксе ат ауада секіріп бара жатқандай. Бір ағаштың басынан екіншісіне. Ал секіру неғұрлым жоғары болса, ән соғұрлым күшті және қызықты болады.

- Балалар, біз орман пипитінің «Цок-цок-цок!» әнін еске түсіреміз, біз қатты және қуанышты «Цок-цок-цок!» деп ызылдаймыз. Мұғалім буындарды анық айтады.

- Балалар, орман пипиті әнін қайталаңдар, әндегі қуанышты көрсетіңдер. Балалар кезекпен әнді қайталайды. Педагог балалардың шаттық интонациясы бар дыбыстар комбинациясын айтуын және әрбір дыбысты анық айтуын қадағалайды.

Карточка №14

«Тиін»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Тәрбиеші балалардың назарын «Тиін» суретіне аударады.

- Балалар, Тиін қалай шертеді? (балалардың жауаптары).

- Клэк. Клэк. Клэк. Балалар, біз Тиінмен ойнаймыз, шертеміз. Баяу, баяу: Клэк. Клэк. Клэк.

Балалар тапсырманы орындайды. Педагог балалардың барлық дыбыстарды анық айта отырып, ырғақты сақтай отырып, баяу шертуін қадағалайды.

Карточка №15

«Қойлар»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Қойлар» суретіне аударады.

- Балалар, қой деген кім? (балалардың жауаптары).

— Қой — үй жануары. Қора — қой тұратын үй. Балалар, маған толық мақал жазуға көмектесіңдерші. Таза мақал құрастырып, «Қой» сөзін дұрыс өзгертеміз.

Тәрбиеші әңгімені жол-жол бойынша оқиды. Балалар сөйлемді хормен немесе бір-бірден қайталайды, керекті сөзді қосады.

Тәрбиеші балалардың «ц» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

Карточка №16

«Сөздерді ұстанайық»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты:

-Балалар, сендер екеуміз сөз айтып жатырмыз. Сөздер дыбыстардан құралады. Дыбыстар бізді қоршап, құлағымызды жұмыс істеуге мәжбүр етеді. Құлақ дыбыстарды мұқият қабылдайды, ауыз дыбыстарды қайталайды. Біз дыбыстарды естиміз және айтамыз. Тәрбиеші құлақты, сосын ауызды көрсетеді.

- Балалар, мен әр түрлі сөздер айтамын. «Цк-цк» әні бар сөздерді естігенде, сіз қолдарыңызды жоғары көтеріп, сөзді ұстайсыз, алақандарыңызды соғыңыз, содан кейін қолдарыңызды төмен түсіресіз. Ойын ережелері түсінікті ме? (балалардың жауаптары).

- Назар аударыңыз! Тыныштық! Ойын басталады! Біз құлағымызды қатайтамыз, дыбыстарды ажыратамыз!

Тәрбиеші сөздерді анық және баяу айтады. Сөздер арасында 3 секунд үзіліс жасалады, тәрбиеші балалардың қолдарын түсіруін күтеді. Балалар тапсырманы орындайды.

Карточка №17

«Көліктер»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Көліктер» суретіне аударады.

«Балалар, мен сендерді машинаға айналдырамын, мен сендерді сыбдырлауға шақырамын». Тәрбиеші сиқырлы таяқшасын бұлғайды.

- Көліктер, күңгірт ысқырады, ұзақ, ұзақ сыбдырлайды. Балалар бәрі бірге ызылдайды.

- Керемет! Тыныш, тыныш, тыныштық! Көліктер бірінен соң бірі сыңғырлап, күңіреніп шығады. Мен сиқырлы таяқшамен айналамын, сыбдырыңды сұраймын. Мұғалім балалардың біреуін көрсетеді. Бала тапсырманы орындайды. Педагог балалардың дыбысты анық айтуын қадағалайды.

Карточка №18

«Шырылдау»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Сыбыр» суретіне аударады.

«Балалар, мен сендерді сыбдырға айналдырамын, мен сендерге сыбдырлауды ұсынамын». Тәрбиеші сиқырлы таяқшасын бұлғайды.

- Балалар, анық сыбдырлауды, ырғақты сақтауды ұмытпаңдар. Шш. Шш. Шш. Шш.

Балалардың бәрі бірге шулап жатыр. Педагог балалардың ырғақты сақтай отырып, дыбыстың анық айтылуын қадағалайды.

- Балалар, анық сыбырлауды ұмытпаңдар, ырғақты сақтаңдар. Тынш. Тыныш. Тыныш.

Балалар бәрі бірге ызылдайды. Педагог балалардың ырғақты сақтай отырып, дыбыстың анық айтылуын қадағалайды.

Карточка №19

«Музыкалық буындар»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Даша» суретіне аударады.

- Балалар, Музыкалық буын ойынында таза тілді қайталаймыз.

Педагог балалардың «ш» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

«Балалар, біз мақалды қайталап, бірге оқимыз».

Балалар мен тәрбиеші бұл сөйлемді хормен қайталайды, содан кейін тәрбиеші жеке сөйлемдерді жеке қайталауды сұрайды.

Карточка №20

«Сөздерді ұстайық»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты:

-Балалар, сендер екеуміз сөз айтып жатырмыз. Сөздер дыбыстардан құралады. Дыбыстар бізді қоршап, құлағымызды жұмыс істеуге мәжбүр етеді. Құлақ дыбыстарды мұқият қабылдайды, ауыз дыбыстарды қайталайды. Біз дыбыстарды естиміз және айтамыз. Тәрбиеші құлақты, сосын ауызды көрсетеді.

- Балалар, мен әр түрлі сөздер айтамын. «Ш-ш-ш» әні бар сөздерді естігенде, сіз қолдарыңызды жоғары көтеріп, сөзді ұстайсыз, алақандарыңызды соғыңыз, содан кейін қолдарыңызды төмен түсіресіз. Ойын ережелері түсінікті ме? (балалардың жауаптары).

- Назар аударыңыз! Тыныштық! Ойын басталады! Біз құлағымызды қатайтамыз, дыбыстарды ажыратамыз!

Тәрбиеші сөздерді анық және баяу айтады. Сөздер арасында 3 секунд үзіліс жасалады, тәрбиеші балалардың қолдарын түсіруін күтеді. Балалар тапсырманы орындайды.

Карточка №21

«Қоңыз»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Қоңыз» суретіне аударады.

- Балалар, мына қоңыз кім? (балалардың жауаптары).

— Қоңыз – жәндік. Олар жазда және күзде ұшады, ал қыста ұйықтайды.

Балалар, қоңыздың қалай ұшқанын есіңізге түсіріңіз.

«Балалар, мен сендерді қоңыздарға айналдырамын, мен сендерге шуылдауды ұсынамын». Тәрбиеші сиқырлы таяқшасын бұлғайды.

Қоңыздар, қатты ызылдайды, қатты ызылдайды, ұзақ, ұзақ уақыт. Балалар бәрі бірге шулап жатыр.

- Керемет! Тыныш, тыныш, тыныштық! Қоңыздар бірінен соң бірі шығып, қатты дауыстап ән салады. Мен сиқырлы таяқшаны айналдырып жатырмын, мен сенен ызылдауыңды сұраймын. Тәрбиеші балалардың біреуін көрсетеді. Бала тапсырманы орындайды. Педагог балалардың дыбысты анық айтуын қадағалайды.

Карточка №22

«Кірпі»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Кірпі» суретіне аударады.

- Балалар, мына кірпінің кім екенін білесіңдер ме? (балалардың жауаптары).

— Кірпі — жабайы жануар. Балалар, менімен сөйлемдерді қайталаңыз, интонацияны сақтаңыз. Тәрбиеші таза фразаны оқиды, интонациясы әртүрлі жолдарды айтады.

Тәрбиеші балалардың интонацияны сақтай отырып, бүкіл сөйлемді қайталауын және «ж» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

Карточка №23

«Сөздерді ұстайық»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты:

-Балалар, сендер екеуміз сөз айтып жатырмыз. Сөздер дыбыстардан құралады. Дыбыстар бізді қоршап, құлағымызды жұмыс істеуге мәжбүр етеді. Құлақ дыбыстарды мұқият қабылдайды, ауыз дыбыстарды қайталайды. Біз дыбыстарды естиміз және айтамыз. Тәрбиеші құлақты, сосын ауызды көрсетеді.

- Балалар, мен әр түрлі сөздер айтамын. Қате әні бар сөздерді естігенде: «ж-ж-ж» қолдарыңызды жоғары көтеріп, сөзді ұстайсыз, алақандарыңызды соғыңыз, содан кейін қолдарыңызды төмен түсіресіз. Ойын ережелері түсінікті ме? (балалардың жауаптары).

- Назар аударыңыз! Тыныш! Ойын басталады! Біз құлағымызды қатайтамыз, дыбыстарды ажыратамыз!

Тәрбиеші сөздерді анық және баяу айтады. Сөздер арасында 3 секунд үзіліс жасалады, тәрбиеші балалардың қолдарын түсіруін күтеді. Балалар тапсырманы орындайды.

Карточка №24

«Торғайдың әні»

Міндеті: фонематикалық есту қабілетін дамыту.

Шарты: Педагог балалардың назарын «Торғай» суретіне аударады.

— Торғай – құс. Торғайлар әр жерде ұшады, ән айтады: чики-чик, чики-чик. Балалар, мен сендерді торғайға айналдырамын, мен сендерге твиттер жазуды ұсынамын. Тәрбиеші сиқырлы таяқшасын бұлғайды.

- Торғайлар, ызылдаған балапан, қатты шырылдауды ұмытпаңыз. Балалар бәрі бірге сайрап жатыр.

- Керемет! Тыныш, тыныш, тыныштық! Торғайлар бірінен соң бірі шығып, дауыстап ән салады. Мен сиқырлы таяқшаны айналдырып жатырмын, сондықтан сізден жазуыңызды сұраймын. Тәрбиеші балалардың біреуін көрсетеді. Бала тапсырманы орындайды. Педагог балалардың «ч» дыбысын анық айтуын қадағалайды.

